

Tijdens de les bij Dien van Berkel
© Mladen Pikulić

🔒 U heeft toegang tot dit artikel dankzij een abonnee van *De Groene*

Gratis opleiding voor nieuwkomers

‘Oma zit op school’

Mbo-school EC-O biedt kosteloos een opleiding aan mensen die geen andere manier hebben om een diploma te halen. Brechtje Keulen liep mee, in de laatste weken voor de zomervakantie.

Brechtje Keulen beeld Mladen Pikulić

16 september 2026 – verschenen in nr. 38

Maandag 22 juni 2026.

mbo 2, eerste jaar

‘Wat hebben we de vorige les behandeld? Wie weet dat nog?’ Docent en onderwijscoördinator Edwin van Hemert kijkt het lokaal rond. Veertien studenten uit het eerste jaar van mbo 2 kijken hem aan. Door een openstaand raam komen de geluiden van het Amsterdamse Windroosplein naar binnen waaien. ‘Feedback bespreken, toch?’ zegt een vrouw met een rood shirt en een rode pet, vooraan in de klas. ‘Heel goed, Sophie’, zegt Van Hemert. ‘We hebben het gehad over hoe je je werk kunt verbeteren.’

Mbo-school EC-O (Educatie, Connectie & Ontwikkeling) geeft mensen die ouder zijn dan 27 jaar – en dus geen recht meer hebben op studiefinanciering – de kans om kosteloos een mbo-opleiding te volgen. De groep van vandaag is samengesteld uit studenten facilitaire dienstverlening en helpende in de zorg. Twee jaar lang volgen ze twee dagdelen per week lessen en lopen ze vier dagdelen stage. Door een speciale regeling die oprichter Nooshi Forozesh (51) trof met de gemeente Amsterdam behouden deze studenten hun uitkering zolang ze hier lessen volgen. Die uitzondering op de regels maakt het mogelijk dat bijvoorbeeld vrouwen die jarenlang thuis hebben gezeten en nooit een startkwalificatie hebben behaald hier toch meedoen.

‘In mijn buurthuis kwam iemand van EC-O langs en die gaf mij een flyer’, vertelt Songül (54). ‘Ineens dacht ik: waarom niet? Het was echt een kans voor mij.’ 38 jaar geleden kwam ze vanuit Turkije naar Nederland. Ze werkte in de schoonmaak tot ze zwanger raakte van haar eerste kind, en bleef thuis tot alle drie haar kinderen naar school gingen. Zij ging toen als kapster werken. Maar gezondheidsklachten gooiden roet in het eten: een *frozen shoulder* en een nekhernia. En weer kwam ze thuis te zitten. ‘Ik wil altijd graag bezig zijn, dus dat was niet goed voor mij. Ik was vooral aan het koken en daarna het eten opeten. Ik heb toen ook overgewicht gekregen. Ik wilde graag weer werken, maar zonder diploma lukte het niet.’

Bij EC-O begon ze met het pre-entree-traject, een leerweg voor mensen die nog niet het instroomniveau hebben voor een mbo-opleiding, vooral op het vlak van taal en computervaardigheden. Daarna kon ze direct door naar mbo 2. Daar liep ze het eerste jaar stage binnen EC-O, dat zelf een erkend leerwerkbedrijf is. Het komende jaar gaat ze voor haar tweede stage naar het Instituut voor Sociale Geschiedenis. ‘Mijn leven is helemaal vol nu. Ik ben heel trots op mezelf. Ook omdat ik nu met de computer kan werken. Dan hoef ik niet altijd mijn kinderen te vragen.’ Ze straalt. ‘Ik zeg tegen mijn kleinkinderen: “Oma zit op school.”’

In het lokaal tovert docent Van Hemert op een groot scherm een gigantisch schema met in de marge alle thema’s die dit jaar aan de orde moesten komen. Bovenaan staan de 33 lesweken die ze hebben gehad. Groene vakjes geven aan dat een thema behandeld is. ‘Kijk’, zegt hij. ‘Vooraf dachten jullie dat dit nooit zou lukken in een jaar. Maar we hebben echt alles gedaan.’ Plaatsvervangend trots kijkt hij de studenten aan. ‘Jullie mogen nu de zelftoets openen.’

De studenten pakken hun laptop erbij, de meesten hebben er een geleend via EC-O. Krijgt Van Hemert in de eerste lessen nog weleens de vraag of een handgeschreven opdracht ook mag, nu dient iedereen zonder blikken of blozen huiswerk in via Teams. Een voor een lezen ze zelfverzekerd vragen en stellingen voor. Over evalueren en reflecteren op je werk, reageren op feedback, en over functioneringsgesprekken.

Buiten rijdt een veegwagentje over het plein en overstemt bijna de stem van Shelley, die net een zin voorleest over het persoonlijke ontwikkelingsplan. Maar zij praat gewoon nog iets harder.

‘Het mooie was’, zal Van Hemert na de les zeggen, ‘dat zij altijd heel zacht en onduidelijk sprak. Maar nu moest ze wel. En ze koos ook de juiste woorden. Je ziet mensen groeien in zo’n jaar, dat is gewoon heel gaaf.’ De eerste weken spreekt misschien twintig procent van de studenten zich uit. ‘Nu durft iedereen iets te zeggen in de klas. Voor mij is het belangrijkste dat ze zelfstandig en zelfredzaam worden. We faciliteren vrijwel alles, van taalmaatjes tot laptops, tot extra lessen als het nodig is. We gaan naast ze staan, maar *zij* moeten het doen.’

Soumaya glimlacht. Ze is net boven de veertig en kwam vierenhalf jaar geleden uit Marokko naar Nederland. Ze draagt een dunne zwarte sluier en een gouden bril. Voor de zekerheid houdt ze haar telefoon met vertaalapp bij de hand, maar die is eigenlijk niet nodig. Als ze iets niet begrijpt, vraagt ze

heel keurig: ‘Kun je dat op een andere manier vragen?’ Ze legt uit: ‘Ik wil graag werken, maar ik had geen diploma. School is heel duur. Daarom was ik zo blij toen ik EC-O had gevonden. Zonder diploma zit je thuis.’

Maandag 29 juni

In 2018 was Nooshi Forozesh directeur van buurtcentrum de Meevaart in Amsterdam-Oost. Daar zag ze soms bezoekers zonder jas en kinderen met kapotte schoenen. ‘Ik merkte soms aan mensen dat ze echt te weinig te eten hadden’, vertelt ze in haar kantoor. Ze zag verschillende groepen mensen worstelen, waaronder de groep die nu bij EC-O komt: mensen zaten thuis met een uitkering of waren gevangen in baantjes die te weinig opbrachten, waren ouder dan 27 jaar, vaak met een migratieachtergrond, en zonder startkwalificatie.

‘Mensen met ambitie en potentie, maar als je niet rijk genoeg bent, kun je jezelf na die leeftijd niet meer opleiden. Ik wilde de obstakels wegnemen waar zij tegenaan liepen.’ Forozesh begon na te denken over een kosteloze opleiding, die mensen met behoud van uitkering zouden moeten kunnen volgen. Een laptop zouden ze dan kunnen lenen van de school, er zouden gezonde maaltijden geserveerd moeten worden, iedere dag, zodat er niet alleen goed gegeten wordt, maar ook een soort gemeenschapsgevoel ontstaat. Er moesten taalmaatjes komen en vertrouwenspersonen die de studenten bijstaan, juist ook bij moeilijkheden die niet met het onderwijs te maken hebben.

Nooshi Forozesh is een vrouw met een aanstekelijke energie. Strijdbaar is ze, maar ‘altijd in gesprek’. Het was niet zo dat de gemeente direct stond te springen toen ze het plan opperde voor een volledige opleiding met behoud van uitkering. ‘Ik heb toen gezegd: “Laat het ons één keer proberen. We gaan er samen bovenop zitten, kijken hoe het loopt en daarna een besluit nemen.”’ De afdeling Werk, Participatie en Inkomen en toenmalig wethouder Rutger Groot Wassink (toen GroenLinks) stelden scherpe vragen. Waarom was daar een apart gebouw voor nodig? Was een stage echt noodzakelijk? Waarom zijn het halve lesdagen? Forozesh vond ook dat het alleen door moest gaan als de resultaten heel goed waren. ‘Ik wilde geen schattig projectje starten, ik wilde echte impact en een project waar niemand omheen kan, om uiteindelijk meer gelijkheid te krijgen. Want het alternatief is dat je accepteert dat deze mensen niet meer van hun uitkering af gaan komen.’

In 2020 begon de pilot: het (toenmalige) Regio College Zaandam verzorgde de lessen bij EC-O, de gemeente zorgde ervoor dat studenten die een uitkering hadden vooraf wisten dat ze die konden behouden, verschillende fondsen en de gemeenten financierden de pilot en bedrijven organiseerden stageplaatsen. Het resultaat: van de 52 studenten viel er dat jaar maar één uit. De rest haalde in 2021 een diploma, stroomde door naar het volgende studiejaar of vond een betaalde baan. Forozesh: ‘Als je geen startkwalificatie hebt, kun je wel een baantje vinden, maar zodra het dan slechter gaat met een bedrijf of met de economie, ben je de eerste die eruit geschopt wordt. Zo kom je niet duurzaam uit de armoede.’ Eind 2025 had 67 procent van dit cohort nog altijd betaald werk.

Zelf vluchtte Forozesh op dertienjarige leeftijd vanuit Iran naar Zweden. Van huis uit had ze het belang van studeren meegekregen. ‘Als vrouw in mijn familie moest je financieel onafhankelijk zijn, om later niet van een man afhankelijk te zijn.’ Toen ze in Zweden kwam, werd ze deel van een onderwijssysteem dat een leven lang leren voor iedereen promoot, en dan nog gratis ook. ‘In Nederland zeggen we: na je 27ste krijg je geen studiefinanciering meer. Terwijl we nu al weten dat we in 2030 enorme tekorten op de arbeidsmarkt hebben. We hebben werkgevers die mensen zoeken, we hebben mensen die heel graag

willen werken in bijvoorbeeld de zorg of de kinderopvang, en we hebben de mogelijkheid om een grote groep mensen – alleen al in Amsterdam zijn het er naar schatting vijftigduizend – een beter leven te geven. Ik weet zeker dat het kan.’

Leerlingen van mbo 2 overleggen tijdens de les
© Mladen Pikulić

Dinsdag 16 juni

VroegeStart

Beneden wordt de vloer gedweild en de afwas gedaan. De gezamenlijke lunch is net voorbij. Aan de muur hangt een fotoserie met dubbelportretten van EC-O-studenten, aan het begin van hun opleiding en aan het einde. Eerst wat ineengedoken of licht wantrouwend, later rechterop, met een open blik.

Boven, in een klaslokaal, zitten acht leerlingen bij elkaar voor de les van Dien van Berkel. Dit is de groep ‘VroegeStart’, een nieuwe pilot van EC-O, in samenwerking met de gemeente en het COA, om statushouders die nog in een azc wonen zo snel mogelijk een opleiding te bieden. De studenten zijn blij dat ze na vaak jaren wachten nu eindelijk aan de slag kunnen. De meesten proberen snel antwoord te geven op vragen, en stralen als ze het goed hebben.

Van Berkel heeft net op het bord geschreven hoe het schooltraject van de groep nieuwkomers eruit gaat zien. VroegeStart duurt een half jaar, nu nog tot oktober. Daarna kunnen ze doorstromen naar pre-entree (januari-juni 2027), dan mbo 1 (september 2027-juni 2028) en mbo 2 (september 2028-juni 2029). Het is mogelijk om het traject versneld af te leggen. Wie nog verder wil leren moet daarna overstappen naar het ROC, want mbo 3 en 4 bieden EC-O (nog) niet aan.

De acht studenten in het lokaal staren nu stil naar de lijst op het bord. ‘Oké’, zegt Mohamad (48) resoluut. Hij laat een stilte vallen, die duidelijk maakt dat hij een vraag gaat stellen. ‘Ik inburgeren, ik wil... snel werken. Wat kan ik doen?’ Van Berkel knikt. ‘Ik weet het, Mohamad. Jij bent kleermaker geweest, jij wil met je handen werken. Jij vindt het niet leuk om zo lang naar school te gaan, hè?’ Mohamad: ‘Nee, ik vind wel leuk, maar ik wil werken. Misschien in de avond naar school?’

Aan de hoek van de tafel zit de Egyptische Hoda (40), een vrouw met een zachte blik in haar ogen. Ze kijkt naar het bord. Pre-entree, mbo 1, mbo 2... 'Ooo, dit is lange weg', zucht ze. Ze glimlacht, maar het is een verdrietige lach. 'Ik zie die lijst van Dien... ooo ik moet huilen.' In Egypte gaf Hoda kinderen Arabische les. 'Ik hou van kinderen en ik hou van grammatica. Door deze les krijg ik zelfvertrouwen. Ik wil nu graag tolk worden en andere mensen helpen.'

Het hoofdstuk dat ze vandaag in de les behandelen heet *Samenwonen, trouwen, scheiden*. Er komen vragen op over de maatschappij: mag je samenwonen zonder getrouwd te zijn? Mag je trouwen met een partner van hetzelfde geslacht? Maar het is net zo goed een oefening voor de woordenschat en woordvolgorde.

Van Berkel: 'Welk woord uit de tekst kende jij nog niet, Hoda?' Zachtjes antwoordt Hoda: 'Ik weet alles. Ik begrijp de woorden, maar niet goed de grammatica.'

Simon zegt hortend en stotend: 'Ik trouw... met jou.' Buurman Kibrom grapt: 'Is alsof hè, Dien! Niet echt!'

Kibrom probeert het ook: 'In Nederland... samenwonen... de partner...' 'Dit is een beetje een rommelige woordvolgorde, Kibrom', zegt Van Berkel, en ze laat hem zien hoe het ook alweer zit met die ingewikkelde woordvolgorde in het Nederlands.

'Mohamad woont met zijn familie samenwonen', zegt iemand. En Mohamad stamelt: 'Ik wil graag scheiden...' Klasgenoot Adele schatert het uit, zoals ze al de hele dag lacht. Maar over Mohamads gezicht trekt een donderwolk. Hij wilde zeggen dat hij *niet* wil scheiden. 'Ik kan niet Nederlands, je moet niet lachen', zegt hij boos.

'Nou...', zegt Van Berkel, 'daar ben ik het niet helemaal mee eens. Bij leren mag je ook lachen.'

Adele loopt snikkend het lokaal uit. Mohamad foetert nog even door en gaat later toch zijn excuses aanbieden. Van Berkel kijkt er niet van op. 'Ze doen allemaal enorm hun best, maar je merkt gewoon aan ze dat er "thuis" heel veel ruis op de lijn is.' Sommigen wonen nog in een azc en klagen dat het daar zo druk is. Anderen zijn net verhuisd. De Iraanse Adele mist haar overleden moeder en probeert hier als alleenstaande vrouw een leven op te bouwen. Ze dragen allemaal een andere culturele achtergrond en een ander perspectief met zich mee.

Maandag 29 juni

Bijna negentig procent van de studenten van EC-O haalt een diploma, gaat door naar het volgende jaar of stroomt door naar een betaalde baan. In 2026 liep het aantal studenten op tot 212. Maar er zijn natuurlijk ook hindernissen. Zo wist Forozesh vanaf het begin dat het niet gemakkelijk zou zijn om stageplekken te vinden voor een grote groep studenten met een 'buitenlandse' achternaam. 'Ik ben gaan rondvragen in mijn eigen netwerk voor stageplekken. En ik weet ook wat we bieden: volwassen mensen die heel graag willen werken en al veel kunnen. Sommigen hebben een vlucht achter de rug, anderen managen een groot gezin. Ze zijn allemaal enorm veerkrachtig. Gelukkig hebben we nu vaste partnerschappen, waardoor de stages veel gemakkelijker te regelen zijn.'

Een kosteloze opleiding is aan de achterkant natuurlijk niet gratis. Forozesh is achter de schermen constant bezig om partners te vinden en fondsen aan te vragen. De school wordt voor vijftig procent door de gemeente gefinancierd en de rest komt uit fondsen, subsidies voor de stageplekken die EC-O zelf

verzorgt en samenwerkingen. Maar, benadrukt Forozesh, de maatschappelijke kosten-batenanalyse laat zien dat het ook echt werkt: voor elke euro die in deelnemers geïnvesteerd wordt, krijgt de samenleving anderhalve euro terug.

‘Wij vechten hier voor een betere samenleving en een betere wereld’, zegt ze. ‘Wat wij doen heeft uiteindelijk natuurlijk enorm veel effect op de studenten zelf, maar ook op hun directe leefomgeving. Hun kinderen, hun burens, hun partners. Het is een olievlek die uitbreidt, naar de buurt en naar de maatschappij.’ Dat is ook een reden om ook op zaterdag de deuren te openen. Voor volwassenen zijn er dan workshops en concerten in de tuin. Hun kinderen mogen mee en voor hen is er dan gratis huiswerkbegeleiding.

Waar nodig past EC-O bestaand lesmateriaal aan. Forozesh lacht als ze terugdenkt aan het tekstboek van het vak burgerschap, met onderwerpen als ‘de eerste keer seks’ en ‘wat moet je voorbereiden als je op kamers gaat?’. ‘Studenten kwamen naar me toe en zeiden: “Nooshi, ik heb vijf kinderen! Wat heb ik hieraan?” Toen zijn we het hele curriculum nog meer op onze studenten gaan afstemmen.’

Zo besloten ze lessen te wijden aan bijvoorbeeld intercultureel opvoeden, solliciteren en de democratie, inclusief een bezoek aan het gemeentehuis. ‘Zo zijn we de kloof tussen politiek en maatschappij aan het verkleinen. Sommige studenten zeggen dat ze politiek meer iets vinden voor witte of hoogopgeleide mensen. En wij willen juist dat ze voelen dat dit ook hun stad is, en dat ze hun stem mogen laten horen. Het onderwijs is de basis, maar het is ook het vehikel om uiteindelijk een leefbaardere maatschappij te krijgen waarin mensen hun gevoel van eigenwaarde terugkrijgen. Je gaat pas participeren als je het gevoel hebt dat de stad ook van jou is.’

Op dit moment werkt EC-O aan een plan voor een tweede locatie in een ander stadsdeel. ‘Omdat we zien dat het werkt en omdat er nog heel veel meer mensen zijn die thuis zitten en voor wie EC-O een groot verschil kan maken.’

Oprichter Nooshi Forozesh tijdens de diploma-uitreiking in juli
© Mladen Pikulić

Woensdag 1 juli

De stoelen in de kantine van EC-O staan opgesteld in een halve maan. Op de voorste rijen liggen vierkante zwarte hoedjes met een kwastje eraan. De lichting mbo 2 rondt vandaag de opleiding af. Afstudeerder Ewura komt binnenlopen en ze wijst haar tante, die speciaal voor de diploma-uitreiking uit Duitsland is gekomen, en haar dochter een stoel. Ewura kijkt op en zegt met een glinstering in haar ogen: 'Ik heb nu een baan. Voor 28 uur.' Ze kan na haar stage in een verzorgingstehuis blijven werken, als helpende in de zorg.

Langzaam druppelt de ruimte vol. Ook het cateringteam, dat vanochtend om half negen al stond te koken, is in de zaal. Wie goed luistert, hoort aan alle kanten gefluister: van de twintig mensen die vandaag hun diploma krijgen, hebben er veertien al een betaalde baan. Een handjevol studenten gaat verder met mbo 3 of 4, of zelfs hbo.

Terwijl Forozesh iedereen welkom heet, zetten de kandidaten hun zwarte *graduation*-hoedjes op. Best lastig om die over een hoofddoek heen op te doen, lachen ze. 'Ik ben heel erg trots op wat jullie bereikt hebben', zegt Forozesh. 'Sommigen van jullie zijn hier begonnen met het pre-entree-traject. Je begon misschien met het idee: ik wil iets met mijn leven. Je hebt de kans gegrepen, je hebt gestreden. Je bent van ver gekomen. Nu heb je een diploma en je kunt bereiken wat je maar wil. Je kunt werken, financieel onafhankelijk worden en je eigen keuzes maken.'

Een voor een worden de studenten naar voren geroepen. Onderwijscoördinator Edwin van Hemert en docent Joke Keizer spreken hen kort toe. Dat geeft een mooi beeld van wie deze negentien vrouwen en één man zijn, wat ze hebben doorgemaakt en wat ze hebben moeten overwinnen om hier vandaag te staan. Voor iedereen is er een mooi woordje: 'Een stille motor', 'een sterke wil', 'je leek wel een mbo 3'er', 'jouw lach maakt iedereen blij'. Manisha werd door haar stagebegeleider een 'pareltje' genoemd. 'Jij zit op de juiste plek in de zorg.' De eerste afstudeerders stamelen een verlegen bedankje. Als Farhad aan de beurt is, zegt ze: 'Ik wil jullie bedanken, want zonder jullie had ik op mijn leeftijd geen diploma kunnen halen.' En Alimatu zegt vol overtuiging: 'Ik ben trots op mij.'

Het is een hoopvol verhaal. Hier staan mensen die voor zichzelf opkomen, verantwoordelijkheid nemen, eigen beslissingen dragen. Zo vertelt Akberet: 'Ik ben alleenstaand met een kleintje. Mijn stage begon om half acht, maar de kinderopvang ging ook pas open om half acht.' Ze had toen zelf geregeld dat de kinderopvang speciaal voor haar tien minuten eerder open zou gaan. Student Audry vraagt aandacht voor het feit dat EC-O de diploma-uitreiking tijdens Ketu Koti heeft gepland. 'Ik vind dat heel kwalijk, ik wilde bijna niet komen.' Nooshi Forozesh biedt haar excuses aan en zegt dat het voortaan anders zal gaan.

'En dan is Sophia de laatste', zegt onderwijscoördinator Van Hemert. 'En dat is zo met een reden. Sophia was namelijk elke dag als laatste in de klas.' Een gelach stijgt op. Sophia knikt en lacht mee. 'Laat me dat even uitleggen', zegt Van Hemert. 'Sophia vertelde me al op de eerste dag dat ze een probleem had. Ze kon hier niet om negen uur zijn, omdat ze vijf kinderen naar school moest brengen. Tien over negen moest wel lukken. En dat lukte. Ze was er altijd. Ze nam haar verantwoordelijkheid, ze was nooit ziek. Echt een powervrouw.'

Sophia straalt, zet haar handtekening op het diploma en zegt dan tegen het publiek: 'Ik dacht dat het niet kon, studeren als moeder van vijf kinderen. Maar het is me toch gelukt.'

In de laatste week van augustus is het nieuwe schooljaar bij EC-O gestart, met 230 studenten.

Lees verder:

Taallessen voor statushouders

Wie wegens laaggeletterdheid niet hoeft in te burgeren, kan ook de taal niet leren

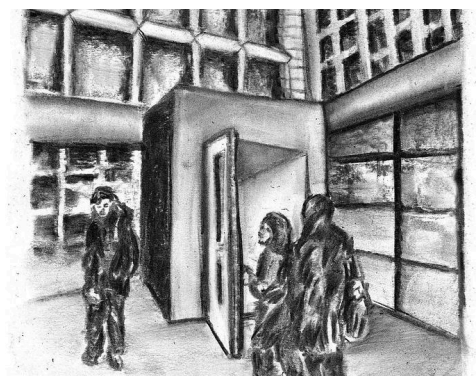
Yaghoub Sharhani en Noortje Smeltink 7 mei 2025

Amsterdam 750 jaar: Noord

Op het speelflein is de kloof tussen rijk en arm zichtbaar. 'Ik ben altijd blij met moslimkinderen in mijn klas'

Irene van der Linde 25 juni 2025

Islamitisch onderwijs

Het islamitische Fiducie College voelt voor ouders als veilige haven, maar hoe voorkom je afzondering?

Margalith Kleijwegt 17 december 2025

Uit: *De Groene Amsterdammer* van 16 september 2026

www.groene.nl/2026/38